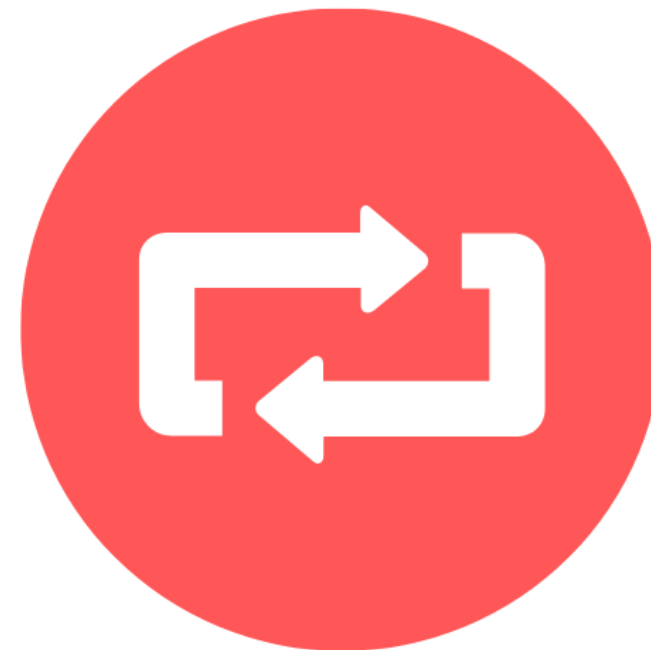

SKARGA O WZNOWIENIE POSTĘPOWANIA

Wiadomości wstępne

- Skarga o wznowienie postępowania uregulowana jest w art. 399- 416¹ KPC
- Jeżeli przepisy uregulowane w dziale o wznowieniu postępowania nie stanowią inaczej, to postępowania z tej skargi stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu przed sądem I instancji (art. 406 KPC)
- **Zaliczana jest do nadzwyczajnych środków zaskarżenia**- przysługują ona bowiem od prawomocnych orzeczeń (prawomocnych wyroków w postępowaniu procesowym, w przypadku postępowania nieprocesowego- prawomocnych postanowień co do istoty sprawy kończących postępowanie). **Co do zasady, jest ona niedewolutywnym środkiem zaskarżenia i środkiem względnie suspensywnym (szerzej na następnych slajdach)**
- Co do zasady, w procesie można żądać wznowienia **tylko takiego postępowania, które zostało zakończone prawomocnym wyrokiem** (art. 399§1 KPC). Można więc powiedzieć, że zasadą jest korzystanie ze skargi o wznowienie postępowania tylko w sytuacjach, w których sprawa doczekała się merytorycznego rozstrzygnięcia. **Wyjątkiem**, jest tutaj sytuacja, gdy TK orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową czy ustawą, które stanowiły podstawę wydanego orzeczenia (**w tym postanowienia**)- art. 399§2 KPC. Tym postanowieniem kończącym sprawę będzie:
  - Postanowienie o umorzeniu postępowania,
  - Postanowienie o odrzuceniu pozwu,
  - Postanowienie o odrzuceniu apelacji.

Przy czym wskazuje się, że stosowanie art. 399§2 KPC możliwe jest w sytuacji, w której **jedyną przesłanką** wydania postanowienia był przepis zawarty w akcie normatywnym, uznanym następnie przez TK za niezgodny z wskazanymi powyżej aktami.

- Według SN, wznowienie postępowania przysługuje także w sprawach, które zakończyły się wydaniem **nakazu zapłaty** (nakaz zapłaty jako merytoryczny rodzaj orzeczenia, który po uprawomocnieniu ma skutki prawomocnego wyroku). Zdaniem SN:

W art. 399 KPC, statuującym ogólną zasadę dopuszczalności wznowienia postępowania prawomocnie zakończonego, istotnie jest mowa o wyroku, a nie generalnie o orzeczeniu. Jednakże ta terminologia miała jedynie na celu wyeliminowanie wznowienia postępowania zakończonego bez merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy (np. zakończonego odrzuceniem pozwu). Inaczej mówiąc, ustawodawcy chodziło o podkreślenie, że skarga o wznowienie przysługuje jedynie od orzeczenia załatwiającego sprawę merytorycznie.

- Postanowienie SN z dnia 4 stycznia 1973 r., sygn. I CZ 152/72, Legalis.

- Skarga o wznowienie postępowania stanowi wyłom od zasady trwałości orzeczeń.
- Jej celem nie jest tzw. kolejna instancja, a jedynie wyeliminowanie niesłusznych rozstrzygnięć, gdy strona w trakcie postępowania nie mogła użyć środków prawnych zapobiegających wadliwości

Sporny charakter skargi o wznowienia postępowania

Stanowisko doktryny nr 1:

Skarga ta [...] ma charakter nadzwyczajnego środka zaskarżenia- tak: I. Kunicki [w:] W. Broniewicz (red.), Postępowanie cywilne w zarysie, wyd. 12, s. 343.

Stanowisko doktryny nr 2:

Szczególna instytucja, o mieszanym charakterze, bardziej zbliżona do pozwu niż do środków zaskarżenia (T. Misiuk-Jodłowska, w: J. Jodłowski, Z. Resich, T. Misiuk-Jodłowska, Postępowanie cywilne, s. 387)

Stanowisko doktryny nr 3:

Z teoretycznego punktu widzenia za właściwe należy uznać stanowisko, że skarga jest od strony formalnej postacią powództwa (por. art. 409 in principio), zmodyfikowaną na potrzeby realizacji celów wznowienia postępowania, jednak funkcjonalnie odgrywa rolę środka zaskarżenia o charakterze nadzwyczajnym, zmierza bowiem do zmiany albo uchylecia zaskarżonego prawomocnego rozstrzygnięcia (art. 409 in fine i art. 412 § 2)- tak K. Weitz, komentarz do art. 399, [w:] Ereciński Tadeusz (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, uwaga nr 2, dostęp SIP LEX.

Stanowisko SN:

Postępowanie wywołane wniesieniem skargi o wznowienie postępowania stanowi dalszy ciąg postępowania zapoczątkowanego wytoczeniem powództwa, uzasadnia charakter skargi o wznowienie postępowania stanowiącej szeroko rozumiany środek zaskarżenia.

- Wyrok SN z dnia 25 czerwca 2015 r., sygn. III CSK 375/14, Legalis.

Nie wdając się bliżej w omawianie spornej w doktrynie problematyki charakteru prawnego skargi o wznowienie postępowania należy stwierdzić, że postępowanie ze skargi o wznowienie postępowania nie jest nowym postępowaniem, posiadającym odrębny od uprzedniego, własny przedmiot. Postępowanie to, ze względu na ścisłe podmiotowe i przedmiotowe powiązanie z postępowaniem prawomocnie zakończonym, należy traktować jako kontynuację dotychczasowego postępowania na zasadach podstaw skargi określonych w art. 399 i następnym KPC. Zasady te doprowadzają do rozpoznania przez sąd istoty tego samego sporu po stwierdzeniu dopuszczalności wznowienia (por. art. 412 KPC).

- Postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2000 r., sygn. III CZ 173/99, Legalis

Skarga o wznowienie postępowania jest nadzwyczajnym środkiem pozwalającym na wzruszenie prawomocnych orzeczeń sądowych. Dlatego powinna podlegać szczególnym rygorom, zarówno w zakresie formy, jak i treści (zawartości). Skarga o wznowienie postępowania nie jest narzędziem służącym zapewnianiu jednolitości orzeczeń, nawet w sprawach o roszczenia oparte na jednakowych podstawach faktycznych i prawnych. Możliwość ponownego rozpoznania prawomocnie zakończonej sprawy na skutek skargi o wznowienie postępowania otwiera się tylko wówczas, gdy zaistnieje jedna z ustawowych podstaw wymienionych w Kodeksie postępowania cywilnego.

- Postanowienie SN z dnia 6 grudnia 2017 r., sygn. II UZ 96/17, Legalis

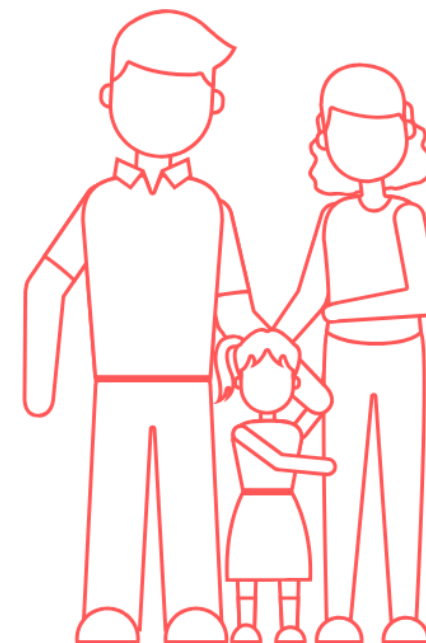
Niedopuszczalność skargi

- Art. 399 KPC a contrario- niedopuszczalna będzie skarga o wznowienie postępowania **od wyroku nieprawomocnego**,
- Od wyroku orzekającego **unieważnienie małżeństwa**, jeżeli jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński,
- Od wyroku **orzekającego rozwód**, jeżeli jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński,
- Od wyroku orzekającego **ustalenie nieistnienia małżeństwa**, jeżeli jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński.
- Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania **zakończonego prawomocnym wyrokiem wydanym na skutek skargi o wznowienie postępowania** (chyba że skarga została oparta na podstawie wznowienia, zakładającej, że TK orzekł o niezgodności aktu normatywnego, będącego podstawą rozstrzygnięcia z Konstytucją RP, ratyfikowaną umową międzynarodową, ustawą).
- Powody wskazane w tirecie 2-4 **związane są z ochroną instytucji małżeństwa i rodziny**,
- W sytuacji rozwodu trzeba mieć na uwadze tzw. **zasadę**

integralności wyroku rozwodowego, która nie jest rozumiana jednolicie w doktrynie i orzecznictwie.

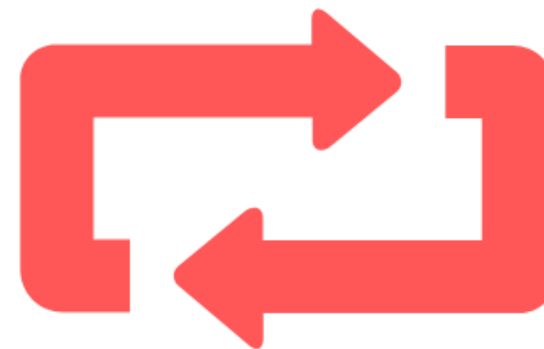
Niektórzy przyjmują, że skarga o wznowienie postępowania w sprawie, w której zapadł wyrok rozwodowy jest możliwe, jeżeli dotyczy poniższych rozstrzygnięć w ramach tego wyroku: alimenty (inaczej: G. Jędrejek), podział majątku wspólnego, wspólne mieszkanie stron i eksmisja.

PODSTAWY WZNOWIENIA POSTĘPOWANIA

Ustawodawca przewiduje 3 kategorie podstaw wznowienia:

- 1) Przyczyny nieważności postępowania (art. 401 KPC)
- 2) Przyczyny niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją (art. 401¹ KPC)
- 3) Właściwe przyczyny restytucyjne (art. 403 KPC).

Ażeby móc wnieść skargę o wznowienie postępowania, musi wystąpić **co najmniej jedna** z ustawowych przyczyn wskazanych w powyższych katalogach.

Jeżeli chodzi o kategorię nieważności, w tej sytuacji można żądać wznowienia postępowania **niezależnie od tego czy wystąpienie wskazanych tam uchybień miało rzeczywisty wpływ na sposób rozstrzygnięcia**. Mówiąc inaczej, w sytuacji podstaw nieważności, nie będzie miało dla nas znaczenia czy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy jako konsekwencji skutecznie wniesionej skargi o wznowienie postępowania zostanie wydane orzeczenie inne aniżeli pierwotne. W przypadku tej podstawy, tj. podstawy nieważności **liczyć się będzie sam fakt wystąpienia uchybienia będącego podstawą nieważności**.

W przypadku pozostałych dwóch kategorii podstaw, tj. przyczyny z art. 401¹ KPC oraz właściwych przyczyn restytucyjnych, podstawy te będą miały wpływ na treść orzeczenia. W powyższych pozostałych dwóch kategoriach trzeba będzie wykazać związek przyczynowo- skutkowy pomiędzy wystąpieniem przesłanki a treścią orzeczenia.

PRZYCZYNY NIEWAŻNOŚCI

Art. 401 KPC

Można żądać wznowienia postępowania z powodu nieważności:

- 1) jeżeli w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona albo jeżeli orzekł sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia;
- 2) jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej albo nie była należycie reprezentowana bądź jeżeli wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania; nie można jednak żądać wznowienia, jeżeli przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania ustała lub brak reprezentacji był podniesiony w drodze zarzutu albo strona potwierdziła dokonane czynności procesowe.

Podstawy:

- a) W składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona,
- b) Orzekł sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia,
- c) Strona nie miała zdolności sądowej,
- d) Strona nie miała zdolności procesowej,
- e) Strona nie była należycie reprezentowana, a brak reprezentacji nie był podniesiony w drodze zarzutu, a strona nie potwierdziła dokonanych czynności procesowych,
- f) strona wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, a przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania nie ustała

- Należy zwrócić uwagę, że ww. podstawy nieważności nie są zakresowo tożsame z katalogiem podstaw nieważności wskazanym w art. 379 KPC.
- Tak jak zostało to już powiedziane, nie ma znaczenia czy ww. Podstawy nieważności miały wpływ na rozstrzygnięcie sądu. Wystarczy sam fakt wystąpienia jednej z ww. Podstaw, ażeby sąd uchylił wyrok i orzekł co do istoty.
- Podkreślić trzeba, że czasem relewantnym dla zaistnienia tych przesłanek jest czas przed uprawomocnieniem się wyroku (postanowienia).

PRZYCZYNY NIEWAŻNOŚCI- ROZWINIĘCIE

Ad. A- W składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona

Osoba nieuprawniona: np. sędzia niższej instancji orzekał w sądzie wyższej instancji, nie będąc należycie delegowany do orzekania w tym sądzie, ławnik, któremu skończyła się kadencja

Co z sytuacją sędziów powołanych przez nową KRS? Czy można skutecznie powoływać się na przesłankę, że w składzie sądu uczestniczyła nieuprawniona?

Zgodnie z uchwałą SN z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. BSA I-4110-1/20 (dostęp SIP LEX):

„Chociaż z przepisów wynika, że sąd musi brać pod uwagę z urzędu, czy jego skład jest zgodny z prawem (art. 379 pkt 4 k.p.c.), a sytuacja, w której w składzie sądu uczestniczyła osoba nieuprawniona, stanowi podstawę wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania (art. 401 pkt 1 k.p.c.), to w prawie polskim nie przewidziano wprost żadnej szczególnej procedury lub środka, pozwalających stronie na kwestionowanie skuteczności powołania do pełnienia urzędu sędziego osoby zasiadającej w składzie orzekającym, jeżeli nastąpiło ono w okolicznościach powodujących następnie wątpliwości co do tego, czy osoba, która je uzyskała jest zdolna do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w składzie sądu z zachowaniem niezawisłości i bezstronności. Badanie okoliczności, w jakich sędzia uzyskał powołanie do pełnienia urzędu, gdyby okoliczności te odbiegały od przyjętych zasad obsadzania tych urzędów, musi zatem odbywać się na płaszczyźnie oceny, czy skład sądu orzekającego w sprawie był zgodny z przepisami prawa. Konieczność objęcia oceną z urzędu tej okoliczności oznacza, że sąd weryfikujący własny status lub weryfikujący status innego składu sądu w związku z prowadzeniem kontroli poziomej lub instancyjnej wydanego w sprawie orzeczenia, nie może pominąć - znanych mu z urzędu, ze względu na stan systemu prawa, na gruncie którego wykonuje zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości - uregulowań ustrojowych, których zastosowanie zdecydowało o objęciu urzędu przez sędziego, który prowadzi postępowanie lub wydał orzeczenie w sprawie. Założenie, że wymiar sprawiedliwości ma sprawować tylko sąd niezależny, w składzie którego zasiadają niezawisli i bezstronni sędziowie, wyrażone w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 6 ust. 1 EKOPCz i art. 47 KPP, musi być zrealizowane przy wykorzystaniu tych instrumentów procesowych, które ustawodawca oddał do dyspozycji zarówno sądowi prowadzącemu postępowanie, jak i stronom, z udziałem których ono się toczy.”

W tej samej uchwale, w przypadku omówienia przesłanki fakt faktem karnoprocesowej ale będącej literalnym powtórzeniem przesłanki wznowienia (uczestniczyła osoba nieuprawniona), SN stwierdza, że, „przesłanka braku uprawnienia do orzekania (...) ma charakter czysto formalny i jest związana ze spełnieniem przewidzianych w ustawie warunków uzyskania statusu sędziego. Odnosi się ona do uprawnień o charakterze generalnym, uzyskanych bezpośrednio na podstawie ustawy. Te generalne uprawnienia nie przesądzają jednak jeszcze tego, że udział danej osoby w składzie sądu, w określonym kontekście sytuacyjnym, oznacza należytą obsadę tego sądu”.

Jak widać, SN w omawianej uchwale swoje rozważania kierował w głównej mierze w stronę składu sądu sprzecznego z przepisami prawa, co nie jest przesłanką nieważności dla skargi o wznowienie postępowania. Przyjmując jednak koncepcję zakładającą, że przesłanka dotycząca osoby nieuprawnionej może też dotyczyć sędziego powołanego przez nową KRS należałoby wykazać, że w tej konkretnej sprawie mogło dojść do naruszenia standardów niezawisłości i niezależności [dotyczy spraw po 23 stycznia 2020 r.]

PRZYCZYNY NIEWAŻNOŚCI- ROZWINIĘCIE

Ad. B Orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, a strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia

- Na samym początku należy stwierdzić, że przesłanka z art. 401 KPC nie jest tożsama z przesłanką z 379 pkt 4 KPC (Nieważności postępowania zachodzi, jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy).
- W przypadku bowiem przesłanki nieważności będącej podstawą wznowienia postępowania mamy do czynienia z sędzią, który orzekał, a nie tylko brał udział w rozpoznaniu sprawy.
- Należy zwrócić uwagę, że podstawa ta dotyczy tylko sytuacji z art. 48 KPC (iudex inhabilis), nie 49 KPC. Nie będą więc podstawną wznowienia przesłanki wyłączenia sędziego w drodze postanowienia sądu (iudex suspectus).
- Przyjmuje się, że może tutaj chodzić o jakiegokolwiek orzeczenie wydane w toku sprawy, np. w przedmiocie zwolnienia od kosztów. Uwaga! Nie bierzemy tutaj pod uwagę zarządzeń (nie są one orzeczeniami).
- „strona przed uprawomocnieniem się wyroku nie mogła domagać się wyłączenia” - wystarczy, że strona nie wiedziała o przyczynie uzasadniającej wyłączenie. Strona musiała dowiedzieć się o przyczynie wyłączenia dopiero po uprawomocnieniu się wyroku.

PRZYCZYNY NIEWAŻNOŚCI- ROZWINIĘCIE

Ad. C, D, E Strona nie miała zdolności sądowej, Strona nie miała zdolności procesowej, Strona nie była należycie reprezentowana, a brak reprezentacji nie był podniesiony w drodze zarzutu, a strona nie potwierdziła dokonanych czynności procesowych

- Nie będzie możliwe wzruszenie postępowania na tej podstawie, jeżeli którakolwiek ze stron dalej nie posiada przymiotu zdolności sądowej czy procesowej.

Zarzut polegający na tym, że strona nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, nie może być rozumiany jako nienależyte reprezentowanie w rozumieniu art. 401 pkt 2 KPC. Nienależyta reprezentacja strony powodująca nieważność postępowania uzasadniająca jego wznowienie odnosi się w pierwszej kolejności do osób prawnych oraz do jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 33[1] KC. W odniesieniu do osób fizycznych w grę może ewentualnie wchodzić sytuacja, kiedy strona nie ma przedstawiciela ustawowego, co powoduje niemożliwość dokonywania przez nią czynności procesowych. Brak należytej reprezentacji strony w rozumieniu art. 401 pkt 2 KPC występuje wtedy, gdy przedstawiciel ustawy strony niemającej zdolności procesowej utracił ten przymiot, nie oznacza natomiast braku pełnomocnika procesowego.

- Postanowienie SN z dnia 21 kwietnia 2011 r., sygn. III PO 1/11, Legalis

Proszę zwrócić uwagę, że nie jest tak jak podnoszą niektórzy przedstawiciele doktryny, że SN w ww. postanowieniu wyłączył spoza zakresu terminu „nienależytej reprezentacji” sytuacje związane z wadliwością pełnomocnictwa w ogóle, a jedynie wskazał, że brak posiadania pełnomocnika profesjonalnego nie jest samo w sobie przejawem braku nienależytej reprezentacji!

- Uznać więc należy, że wady związane z wadliwością w sferze pełnomocnictwa procesowego mogą wchodzić w zakres nienależytej reprezentacji.

Zgodnie z orzecznictwem SN mamy w przypadku przesłanki dot. nienależytej reprezentacji ograniczenie podmiotowe:

1. Skarga o wznowienie postępowania z powodu nieważności wywołanej brakiem należytej reprezentacji (art. 401 pkt 2 KPC) przysługuje tylko tej stronie, która była nienależycie reprezentowana. Tylko bowiem taka strona może znaleźć się w sytuacji, o której mowa w art. 407 KPC, jako że jedynie do takiej strony może odnosić się sformułowanie tego przepisu: „dowiedziała się o wyroku”.

2. Podmiotowe ograniczenie dopuszczalności powołania się na podstawę wznowienia w postaci braku zdolności sądowej nie wynika natomiast ani z art. 401 pkt 2, ani z art. 407 KPC. Dlatego w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że na brak zdolności sądowej jako podstawę wznowienia powołać się może każda ze stron zakończonego postępowania.

- Postanowienie SN z dnia 20 marca 2014 r., sygn. II CZ 111/13, Legalis.

Możność żądania wznowienia postępowania z powodu nieważności wywołanej brakiem należytej reprezentacji (art. 401 pkt 2 KPC) z oczywistych względów dotyczy tylko tej strony, która była nienależycie reprezentowana i przez to ona sama lub jej organ lub ewentualny przedstawiciel ustawowy nie wiedzieli o toczącym się postępowaniu. Tylko taka strona może się znaleźć w sytuacji, o której mowa w art. 407 KPC, bo tylko do takiej strony może odnosić się sformułowanie "dowiedziała się o wyroku". W przeciwnym razie nie byłoby w ogóle możliwe obliczanie terminu z art. 407 KPC.

- Postanowienie SN z dnia 19 listopada 2003 r., sygn. V CZ 111/03, Legalis

PRZYCZYNY NIEWAŻNOŚCI- ROZWINIĘCIE

Ad. F strona wskutek naruszenia przepisów prawa była pozbawiona możliwości działania, a przed uprawomocnieniem się wyroku niemożność działania nie ustała

- Art. 379 pkt 5- nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona została pozbawiona możliwości obrony swych praw
- W tej sytuacji, mimo braku tożsamości przesłanek, uznaje się, że podstawy te są znaczeniowo zbliżone.

Za Kłosem: w obu bowiem wypadkach w istocie do pozbawienia strony możliwości działania w procesie musi dojść w wyniku naruszenia określonych przepisów (KPC. Komentarz. Marciniak)

Zasadność wznowienia postępowania na podstawie art. 401 pkt 2 KPC jest oceniana przez pryzmat przesłanek nieważności postępowania określonych w art. 379 pkt 5 KPC, to znaczy całkowitego pozbawienia strony możliwości obrony jej praw przed sądem, czyli popierania żądań lub obrony przed zarzutami strony przeciwnej.

- Postanowienie SN z dnia 24 lutego 2016 r., sygn. I CZ 132/15, Legalis.

- Kiedy mamy do czynienia z pozbawieniem możliwości działania:
  - Musi istnieć sytuacja obiektywna niewywołana przez stronę (stan ten powinien wynikać z działania sądu lub z działania przeciwnika procesowego)
  - Strona nie ma w tej sytuacji faktycznej możliwości podjęcia działań- realizacji uprawnień, np. składanie wyjaśnień, przedstawianie dowodów, składanie odpowiednich środków ochrony prawnej
  - Sytuacja musi wynikać z uprzedniego naruszenia przepisów prawa- musi istnieć związek przyczynowo- skutkowy związany z naruszeniem przepisów, a wystąpieniem sytuacji uniemożliwiającej podjęcie działań,
  - Chodzi o pozbawienie możliwości działania, a nie utrudnienie w podejmowaniu działań

Przykłady: nedoręczenie zawiadomienia o terminie rozprawy, po której nastąpiło zamknięcie rozprawy i wydanie wyroku

- Wadliwe doręczenie nakazu zapłaty może być podstawą wniesienia skargi o wznowienie postępowania (tak: SN w postanowieniu z dnia 29 listopada 2016 r., sygn. I CZ 94/16, Legalis)- ale uwaga! Tutaj należałoby przyjąć, że nakaz zapłaty uprawomocnił się. Tutaj szczególnie ważne są koncepcje dotyczące rozpoczęcia czy nierozpoczęcia biegu terminu w przypadku wadliwego doręczenia nakazu zapłaty. Zakładając bowiem, że termin ten w ogóle nie rozpoczął swojego biegu, nie doszłoby do uprawomocnienia się orzeczenia.
- Niewłaściwe działanie pełnomocnika nie wchodzi w zakres tej przesłanki

Przyczyna niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją (art. 401¹ KPC)

- Brak możliwości powołania się na tę podstawę przy tzw. orzeczeniu interpretacyjnym TK, czyli w sytuacji, w której TK proponuje jedynie pewną wykładnię (zgodnie ze stanowiskiem SN w wyrażonym w postanowieniu z dnia 21 sierpnia 2003 r., sygn. III CO 9/03, Legalis).
- Jeżeli TK określił późniejszą datę utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego to dopóki nie nastąpi upływ tego terminu, skarga o wznowienie postępowania nie będzie dopuszczalna.

Określenie późniejszej daty utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego nie może być tłumaczone inaczej niż jego pozostawienie przez oznaczony czas w porządku prawnym i oznacza, że Trybunał Konstytucyjny, mimo stwierdzenia niezgodności aktu z przepisami wyższego rzędu, działając w granicach kompetencji, utrzymuje w mocy normę prawną. Do wskazanej w wyroku Trybunału Konstytucyjnego daty utraty mocy obowiązującej przepis musi być uznany za zgodny z Konstytucją, a tym samym wyłączony jest skutek retrospektywny takiego wyroku.

- Wyrok SN z dnia 26 września 2014 r., sygn. IV CSK 738/13, Legalis

PODSTAWY RESTYTUCYJNE

Art. 403 [Podstawy]

§ 1. Można żądać wznowienia na tej podstawie, że:

- 1) wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym;
- 2) wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa.

§ 2. Można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich faktów lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

§ 3. (uchylony)

§ 4. Można żądać wznowienia, jeżeli na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹.

Art. 404 [Rozwinięcie] Z powodu przestępstwa można żądać wznowienia jedynie wówczas, gdy czyn został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów.

WŁAŚCIWE PODSTAWY RESTYTUCYJNE:

- Wyrok został oparty na dokumencie podrobionym
- Wyrok został oparty na dokumencie przerobionym
- Wyrok został oparty na wyroku skazującym karnym następnie uchylonym
- Wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa, a czyn ten został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym (chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów)
- Po wydaniu wyroku wykryto prawomocny wyrok, który dotyczył tego samego stosunku prawnego,
- Po wydaniu wyroku wykryto takie fakty lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a strona nie mogła z nich skorzystać w poprzednim postępowaniu
- Na treść wydanego wyroku mogło mieć wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, które zostało wydane na podstawie aktu normatywnego, o którym TK orzekł, że jest sprzeczne z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową, ustawą uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹

Należy pamiętać, że przy podstawach restytucyjnych należy wykazać związek pomiędzy podstawą restytucyjną a treścią orzeczenia. W głównej mierze będzie prowadzić to do sytuacji, w której zmieniona zostanie treść rozstrzygnięcia. Jednakże może się okazać, że sąd po przeprowadzeniu postępowania, po ponownym rozpoznaniu sprawy, sąd wyda wyrok odpowiadający treści wyrokowi zaskarżonemu skargą.

PODSTAWY RESTYTUCYJNE- ROZWINIĘCIE

Ad. Wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym

Przerobienie oznaczać będzie nadanie innej treści niż pierwotna (zmiana treści, dodanie treści

Podrobienie- dokument sporządzony w całości przez inną osobę niż ta, od której ma pochodzić.

Uznaje się, że przerobienie pisma procesowego nie stanowić będzie przesłanki do wznowienia postępowania, a to z tej przyczyny, że pismo procesowe, nie jest, co do zasady, dokumentem służącym ustalaniu stanu faktycznego sprawy.

Oparcie na dokumencie- dokument miał istotne znaczenie dla treści wyroku, przywołany w uzasadnieniu orzeczenia- nie musi to być jedyny dowód w sprawie- kwestia irrelevantna

Okoliczność dotycząca sfałszowania dokumentu musi zostać wykazana w toku postępowania. Nie ma tutaj konieczności udowodnienia fałszu za pomocą prawomocnego wyroku skazującego. Fakt podrobienia może podlegać samodzielnemu badaniu w toku postępowania.

Gdy podstawę skargi stanowi zarzut, iż wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym, warunkiem jej dopuszczalności nie jest wcześniejsze stwierdzenie tego czynu prawomocnym wyrokiem karnym skazującym. Okoliczność fałszu dokumentu może podlegać udowodnieniu w toku postępowania ze skargi o wznowienie i nie musi być wykazywana wyrokiem karnym. Fakt podrobienia lub przerobienia dokumentu można wykazywać w tym postępowaniu za pomocą wszelkich środków dowodowych, w tym także na podstawie dokumentów z akt postępowania karnego, jeśli takie zostało wszczęte.

- Postanowienie SN z dnia 15 listopada 2016 r., sygn. III CZ 43/16, Legalis

PODSTAWY RESTYTUCYJNE- ROZWINIĘCIE

Ad. Wyrok został oparty na skazującym wyroku karnym następnie uchylonym

Należy zwrócić uwagę, że ustawodawca nie posługuje się tutaj przymiotem prawomocności wyroku. Z punktu widzenia istotności omawianej przesłanki, brany pod uwagę będzie jedynie wyrok skazujący, który następnie został uchylony. Z powyższego wynika, że:

Nieprawdą jest stanowisko doktryny, jakoby powyższa przesłanka ograniczała się tylko i wyłącznie do art. 11 KPC, czyli do sytuacji, gdy do ustaleń wyroku cywilnego przyjęto z wyroku karnego tylko ustalenia wyroku wydanego w postępowaniu karnym co do popełnienia przestępstwa,

- jeżeli sąd cywilny oparł się także na innych ustaleniach dokonanych w skazującym wyroku karnym, który następnie został uchylony to to uchylenie może prowadzić do wznowienia postępowania,
- Jeżeli sąd cywilny oparł się na ustaleniach z uniewinniającego wyroku karnego, który następnie został uchylony, nie można żądać wznowienia postępowania na podstawie omawianej przesłanki.

PODSTAWY RESTYTUCYJNE- ROZWINIĘCIE

Ad. Wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa, a czyn ten został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym (chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów)

- musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy pomiędzy popełnieniem czynu karalnego a treścią wyroku
- Większość doktryny wychodzi z założenia, że wystarczające jest tutaj zaistnienie czynu, który wypełnia ustawowe znamiona przestępstwa od strony przedmiotowej. Bez znaczenia będą więc okoliczności leżące po stronie podmiotowej przestępstwa, tj. czy można ukarać sprawcę. W konsekwencji twierdzi się, że można oprzeć skargę o wznowienie postępowania na tej podstawie, mimo iż osoba popełniająca czyn karalny była w momencie jego popełniania niepoczytalna.
- Osobą popełniającą przestępstwo mogą być nie tylko strony postępowania czy świadkowie, ale także sędziowie.
- Pod pojęciem przestępstwa rozumieć tutaj należy przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości takie jak:
  - wywieranie wpływu na czynności urzędowe sądu przemocą lub groźbą,
  - Składanie fałszywych zeznań,
  - Użycie przemocy lub groźby bezprawnej w celu wywarcia wpływu na świadka, biegłego, tłumacza lub w związku z tym narusza jego nietykalność cielesną,
  - łapownictwo bierne (art. 228 KK)
  - Przekroczenie uprawnień (art. 231 KK)

PODSTAWY RESTYTUCYJNE- ROZWINIĘCIE

Ad. Po wydaniu wyroku wykryto prawomocny wyrok, który dotyczył tego samego stosunku prawnego

Zdaniem niektórych przedstawicieli doktryny powyższa przesłanka powinna wchodzić do katalogu bezwzględnych przesłanek, jakim jest katalog podstaw nieważności (w związku ze znaczeniowym powiązaniem z art. 379 pkt 3 KPC).

- Podnosi się jednak, że zaliczenie tej przesłanki do przesłanek restytucyjnych jest celowe i w związku z tym nie zawsze można żądać wznowienia postępowania z tytułu późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku dotyczącego tego samego stosunku prawnego. Wskazuje się, że takie wznowienie nie będzie z reguły uzasadnione, gdy później wykryty prawomocny wyrok i późniejsze orzeczenie objęte skargą o wznowienie są zgodne ze sobą. Wydaje się bowiem, powyższa podstawa restytucyjna swoje uzasadnienie znajduje wtedy, gdy drugie prawomocne orzeczenie jest w pewnym zakresie sprzeczne z później wykrytym, ale wcześniejszym prawomocnym wyrokiem (z racji swej prawomocności to pierwsze chronologicznie orzeczenie korzysta z prawnego domniemania trafności).
- Orzeczenia dotyczące tego samego stosunku prawnego muszą dotyczyć tej samej kwestii prawnej, natomiast nie zostało to przesądzone, iż muszą mieć jednakową treść rozstrzygnięcia.

"tego samego stosunku prawnego", tzn. gdy przedmiotem rozstrzygnięcia w tym wyroku są te same prawa i obowiązki, dotyczące tych samych podmiotów, wynikające z określonych norm prawnych, które pomiędzy nimi były przedmiotem rozstrzygnięcia w postępowaniu, którego wznowienia dotyczy skarga.

- Postanowienie SN z dnia 26 marca 1999 r., sygn. III AO 10/99, dostęp SIP LEX.

- Ww. Podstawa jest spełniona tylko wtedy, gdy wykryty prawomocny wyrok był już prawomocny, zanim zapadł wyrok w postępowaniu, którego wznowienia się żąda.

PODSTAWY RESTYTUCYJNE- ROZWINIĘCIE

Ad. Po wydaniu wyroku wykryto takie fakty lub środki dowodowe, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a strona nie mogła z nich skorzystać w poprzednim postępowaniu

- Nie chodzi o dowody, które sąd pominął jako nieistotne
- Aktualizacja podstawy, gdy np. świadek przebywał w nieznanym miejscu, dokument znajdował się w niedostępnym miejscu

UWAGA! Mamy tutaj do czynienia z dwoma odrębnymi podstawami. Już bowiem samo wykrycie faktów mogących mieć wpływ na wynik sprawy lub samo wykrycie środków dowodowych mogących mieć wpływ na wynik sprawy powoduje dopuszczalność skargi o wznowienie postępowania

- okoliczności, które istniały w czasie trwania prawomocnie zakończonego postępowania, przed uprawomocnieniem się zaskarżonego orzeczenia,
- Nie mogą to być okoliczności, które wynikały z materiału procesowego, ale nie zostały dostrzeżone przez stronę
- Nie mogą to być okoliczności, które zostały powołane przez stronę, ale zostały uznane za nieistotne albo uznane za spóźnione
- środki dowodowe, które istniały w czasie prawomocnie zakończonego postępowania, przed uprawomocnieniem się zaskarżonego orzeczenia
- Środki dowodowe muszą dotyczyć okoliczności faktycznych, które tworzą podstawę faktyczną zaskarżonego orzeczenia. Mogą to być także środki dowodowe co do okoliczności co do których strona przedstawiła twierdzenia w prawomocnie zakończonym postępowaniu, ale twierdzeń tych nie potwierdziły dokonane ustalenia (Za: K. Weitzem, **Ereciński Tadeusz (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom III. Postępowanie rozpoznawcze, wyd. V, uwaga 26)**)

- **Reasumując, nowe fakty lub środki dowodowe to takie:**

- 1)** mają przymiot nowości, nie były znane stronie w czasie, gdy toczyło się postępowanie (dopiero po uprawomocnieniu się wyroku zostały "wykryte"),
- 2)** gdyby były znane i ujawnione postępowaniu, mogłyby realnie wpłynąć na inną treść orzeczenia,
- 3)** strona nie mogła z nich skorzystać w poprzednim postępowaniu, czyli ich nieznanostwo wynikała z przeszkód obiektywnych, a nie z przyczyn obciążających stronę.

PODSTAWY RESTYTUCYJNE- ROZWINIĘCIE

Ad. Na treść wydanego wyroku mogło mieć wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, które zostało wydane na podstawie aktu normatywnego, o którym TK orzekł, że jest sprzeczne z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową, ustawą uchylone lub zmienione zgodnie z art. 416¹

Tu skarżący powinien wykazać:

- _ Że treść postanowienia niekończącego postępowania w sprawie miała wpływ na treść finalnego orzeczenia,
- _ Że owo postanowienie oparte było na akcie normatywnym uznanym następnie przez TK za niezgodny z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową, ustawą,
- _ Postanowienie niekończące postępowania w sprawie zostało uchylone na podstawie z art. 416¹ KPC- uchylenie postanowienia w innym, odrębnym postępowaniu, do którego w sposób odpowiedni stosuje się przepisy o wznowieniu postępowania

Wymaga tutaj podkreślenia fakt, że postępowanie z art. 416[1] KPC nie jest środkiem zaskarżenia takim samym jak skarga o wznowienia postępowania. Celem tej regulacji nie jest bowiem wyeliminowanie wadliwego orzeczenia i rozpoznanie sprawy na nowo. W tym przypadku mamy do czynienia jedynie z doprowadzeniem do uchylenia lub zmiany tych postanowień, które dotyczą praw podmiotów biorących udział w postępowaniu, a wobec których nie można było wnieść skutecznego środka zaskarżenia z tego powodu, że wóczas istniał jeszcze akt normatywny, który następnie utracił moc na skutek wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

WŁAŚCIWOŚĆ SĄDU PRZY WZNOWIENIU POSTĘPOWANIA

Art. 405 KPC

Do wznowienia postępowania z przyczyn nieważności oraz na podstawie przewidzianej w art. 401¹ właściwy jest sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, a jeżeli zaskarżono orzeczenia sądów różnych instancji, właściwy jest sąd instancji wyższej. Do wznowienia postępowania na innej podstawie właściwy jest sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy.

- Właściwość sądu powiązana jest z rodzajami podstaw wznowienia
- Jeżeli równolegle skarżący podaje dwie podstawy wznowienia, które zaistniały przed sądami różnych instancji sądem właściwym będzie sąd wyższej instancji.
- Sąd I instancji będzie właściwy wtedy, gdy będzie istnieć jedynie prawomocne orzeczenie sądu I instancji co do istoty sprawy- proszę zwrócić uwagę, że wówczas nie będzie miała tutaj znaczenia konkretna podstawa. Sąd I Instancji będzie właściwy również, gdy skarżący będzie skarżył orzeczenie tego sądu, powstałe w wyniku toczącego się postępowania po uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi, przez sąd drugiej instancji.
- Sąd II instancji będzie właściwy wtedy, gdy skarżący wykazuje, że postępowania przed sądami obu instancji były dotknięte podstawą wznowienia;
- Sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy- wg SN będzie to:

- 1) sąd pierwszej instancji, gdy jego orzeczenie nie zostało zaskarżone,
  - 2) 2) sąd drugiej instancji, gdy oddalił apelację albo zmienił wyrok sądu pierwszej instancji i wyrok ten uprawomocnił się albo gdy wniesiona od tego wyroku skarga kasacyjna została oddalona.
- Postanowienie SN z dnia 27 lutego 2012 r., sygn. II CO 10/12, Legalis.

PODSTAWA WZNOWIENIA	WŁAŚCIWY SĄD
Podstawy nieważności (401 KPC)	Sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie
Podstawa związana z orzeczeniem TK	Sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie
Podstawa nieważności lub związana z orzeczeniem TK	Gdy skarżono orzeczenia różnych instancji- sąd instancji wyższej
Podstawy restytucyjne	Sąd, który ostatnio orzekał co do istoty sprawy

TERMIN NA WNIESIENIE SKARGI

Art. 407 [Termin wniesienia skargi]

§ 1. Skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzymiesięcznym; termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy.

§ 2. W sytuacji określonej w art. 401¹ skargę o wznowienie wnosi się w terminie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego. Jeżeli w chwili wydania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego orzeczenie, o którym mowa w art. 401¹, nie było jeszcze prawomocne na skutek wniesienia środka odwoławczego, który został następnie odrzucony, termin biegnie od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu, a w wypadku wydania go na posiedzeniu jawnym - od dnia ogłoszenia tego postanowienia.

3 MIESIĄCE

- dla podstaw nieważności i podstaw restytucyjnych:

Liczone od dnia, w którym stron dowiedziała się o podstawie wznowienia- ZASADA

Jeżeli podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji (czyli jedno z podstaw nieważności)- termin liczony jest od dnia, w którym strona, przedstawiciel ustawowy lub organ strony dowiedzieli się o wyroku

- Dla podstawy związanej z orzeczeniem TK:

Liczone od dnia wejścia w życie orzeczenia TK- ZASADA

- Gdy orzeczenie, które chcemy zaskarżyć nie było w dniu wejścia w życie orzeczenia TK jeszcze prawomocne ze względu na wniesienie środka odwoławczego, który następnie został odrzucony- 3 miesiące liczymy od dnia doręczenia postanowienia o odrzuceniu lub od dnia ogłoszenia tego postanowienia na posiedzeniu jawnym.

Zdarza się, że TK odracza termin utraty mocy obowiązującej przepisu. Wtedy też może wskazać tzw. przywilej korzyści- tzn. TK stwierdza, że odroczenie terminu, o którym mowa wcześniej nie stoi na przeszkodzie wznowienia postępowania w indywidualnej sprawie skarżącego, którego skarga konstytucyjna została uwzględniona. W takiej też sytuacji należałoby uznać, wbrew literalnemu brzmieniu art. 407 § 2 zd. 1 KPC – można żądać wznowienia postępowania w terminie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia orzeczenia TK zamiast- tak jak to zostało wskazane przez ustawodawcę- od dnia wejścia tego orzeczenia w życie.

- Po upływie 10 lat liczonych od dnia uprawomocnienia się wyroku nie można żądać wznowienia postępowania- ZASADA (art. 409 KPC)
- Wyjątek: 10- letni termin nie obowiązuje, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana.

WYMOGI FORMALNE SKARGI

Art. 409 [Wymogi formalne]

Skarga o wznowienie powinna czynić zadość warunkom pozwu oraz zawierać oznaczenie zaskarżonego orzeczenia, podstawę wznowienia i jej uzasadnienie, okoliczności stwierdzające zachowanie terminu do wniesienia skargi oraz wnioski o uchylenie lub zmianę zaskarżonego orzeczenia.

WARUNKI DLA POZWU

OZNACZENIE
SKARŻONEGO
ORZECZENIA

PODSTAWA
WZNOWIENIA

UZASADNIENIE
PODSTAWY

OKOLICZNOŚCI DOT.
ZACHOWANIA TERMINU
DO WNIESIENIA SKARGI

WNIOSEK O UCHYLENIE
LUB ZMIANĘ
ZASKARŻONEGO
ORZECZENIA

LEGITYMACJA DO WNIESIENIA SKARGI

→ ZASADA:

strony, które zostały wskazane w prawomocnym rozstrzygnięciu podlegającym zaskarżeniu skargą

→ WYJĄTEK:

skargę może wnieść tylko ta strona prawomocnie zakończonego postępowania, której dotyczy okoliczność mająca stanowić tę podstawę.
PODSTAWY: pozbawienie strony możliwości działania lub brak należytej reprezentacji strony

- interwenient uboczny samoistny,
- Przy niesamoistnym spór w dotkrynie,
- Prokurator, niezależnie od tego, czy brał udział w poprzednim postępowaniu, chyba że nie brał udziału w prawomocnie zakończonym postępowaniu, w którym nie miał prawa wszczęcia postępowania (art. 7 zdanie drugie)
- Na takich samych zasadach w granicach przedmiotowych spraw- RPO, RPP, RPD,
- Organizacje pozarządowe, o których mowa w KPC,
- Inspektor pracy,
- Miejski (powiatowy) rzecznik konsumentów

Za: A. Bielińskim, [w:] M. Rzewuski, Postępowanie cywilne, Warszawa 2019, s. 334.

WYMOGI FORMALNE SKARGI- ROZSZERZENIE

WARUNKI DLA POZWU:

- Niewątpliwie znajdują tutaj zastosowanie art. 126 i 128 KPC. Niektórzy przedstawiciele doktryny wysunęli tezę, że sformułowania tego nie powinno się odczytywać dosłownie, ponieważ podstawowymi warunkami pozwu są: określenie żądania i wskazanie okoliczności faktycznych uzasadniających to żądanie, natomiast skarga o wznowienie nie może zawierać takich faktorów. W obliczu powyższego proponuje się, aby art. 409 mówiący o warunkach pozwu odczytywać jako warunki pisma procesowego wymienione w art. 126 KPC.
- Wydaje się jednak, że powyższe stanowisko nie jest do końca trafne. Można wysunąć tezę, że żądanie, o którym mowa w art. 187 KPC to żądanie wznowienia prawomocnie zakończonego postępowania. Wydaje się także, że w przypadku skargi o wznowienie postępowania aktualizuje się konieczność wskazania WPS.
- Jeżeli zaś idzie o przytoczenie faktów uzasadniających żądanie- jest to tożsame z wymogiem skargi w postaci podania i uzasadnienia podstawy wznowienia. Skarga może zawierać wnioski, o których mowa w art. 187 § 2, jeżeli są one aktualne z punktu widzenia wznowienia postępowania.

OZNACZENIE SKARŻONEGO ORZECZENIA:

- Istotne, zwłaszcza gdy w ramach skarżonego postępowania zapadło kilka orzeczeń.

PODSTAWA I JEJ UZASADNIENIE:

- Wskazanie konkretnych podstaw istotne z punktu widzenia właściwości sądu. Przy wskazywaniu uzasadnienia podstawy, należy wykazać istnienie określonej podstawy. W przypadkach podstaw niebędących podstawami nieważności wskazać należy także, że ich zaistnienie mogło mieć wpływ na treść orzeczenia.
- Twierdzenia co do faktów powinny zostać poparte odpowiednimi dowodami.

OKOLICZNOŚCI ZWIĄZANE Z ZACHOWANIEM TERMINU:

- Istotne z punktu widzenia dopuszczalności skargi. Patrząc na brzmienie art. 410 § 2 wydaje się, że na te okoliczności nie trzeba przytaczać dowodów. Dopiero na wezwanie sądu, skarżący powinien bowiem je uprawdopodobnić.

WNIOSEK O UCHYLENIE LUB ZMIANĘ:

- Wniosek ten zależny jest od rodzaju podstawy, którą przytoczyliśmy w skardze.
- Podstawy nieważności- wyłącznie uchylenie (tak: K. Weitz; odmiennie m.in. A. Góra Błaszczkowska)
- Podstawy restytucyjne lub związana z orzeczeniem TK- zarówno uchylenie, jak i zmiana.
- Należy jednak pamiętać, że wniosek ten nie jest dla sądu wiążący

!: Warto także w ramach skargi powołać te fakty i dowody, które byłyby istotne z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy w ramach wznowionego postępowania- mimo że nie wynika to wprost z art. 409 KPC.

BADANIE SKARGI

- W związku z tym, że na podstawie art. 406 KPC do tego postępowania stosujemy w sposób odpowiedni przepisy o postępowaniu przed sądem I instancji, przed badaniem sprawy, o którym mowa w art. 410 KPC, sąd powinien zbadać skargę pod kątem formalnym i ewentualnie na podstawie art. 130 KPC wezwać do uzupełnienia jej braków.

Niektórzy wychodzą z założenia, że w tej sytuacji powoływanie się na art. 406 KPC jest zbędne, ponieważ obowiązek ewentualnego badania skargi pod kątem braków formalnych wynika z tego, że skarga musi spełniać wymogi pisma procesowego, a regulacja art. 410 KPC nie daje sądowi podstaw do odrzucenia jej w przypadku wystąpienia braków formalnych.

- W przypadku zwrotu skargi z powodu nieuzupełnienia braków można wnieść zażalenie na podstawie art. 394 § 1 pkt 2 KPC.

Art. 410 KPC

§ 1. Sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie.

§ 2. Na żądanie sądu skarżący uprawdopodobni okoliczności stwierdzające zachowanie terminu lub dopuszczalność wznowienia.

Podstawy odrzucenia:

- **upływ terminu** (art. 408 KPC);

- **Skarga jest niedopuszczalna;**

- postępowanie nie zakończyło się wydaniem wyroku, a nie aktualizuje się przesłanka związana z orzeczeniem TK; orzeczenie nie jest prawomocne; po wydaniu wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub rozwód albo ustalającego nieistnienie małżeństwa choćby jedna ze stron zawarła nowy związek małżeński; orzekał sędzia wyłączony z mocy ustawy, ale strona przed uprawomocnieniem się wyroku mogła domagać się wyłączenia; niemożność działania ustała przed uprawomocnieniem się zaskarżonego orzeczenia; brak reprezentacji został podniesiony w drodze zarzutu; jeżeli strona potwierdziła dokonane czynności procesowe (art. 401 pkt 2 KPC); strona w poprzednim postępowaniu mogła skorzystać z prawomocnego, później wykrytego wyroku dotyczącego tego samego stosunku prawnego, lub z wykrycia takich okoliczności lub

środków dowodowych, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy; czyn karalny nie został ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym (wniosek *a contrario* z art. 404 KPC); wznowienie postępowania dotyczyłoby postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem wydanym na skutek skargi o wznowienie

- **Skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie:**

- Gdy przytoczona podstawa nie odpowiada żadnej z podstaw wskazanych w KPC
- Gdy przytoczona podstawa odpowiada podstawie wskazanej w KPC, jednakże w rzeczywistości nie wystąpiła

Odrzucenie skargi na podstawie art. 410 § 1 KPC z powodu nieoparcia jej na ustawowej podstawie może nastąpić w sytuacji, w której z samego uzasadnienia skargi w sposób niebudzący wątpliwości wynika, że powołana w niej podstawa w rzeczywistości nie wystąpiła.

- Postanowienie SN z dnia 18 lutego 2015 r., sygn. I CZ 3/15, Legalis

W ramach przewidzianej w art. 410 § 1 KPC kontroli wstępnej sąd bada m.in., czy powołana w skardze podstawa wznowienia rzeczywiście istnieje. W wyniku przeprowadzonej kontroli wstępnej skarga ulega odrzuceniu nie tylko wtedy, gdy powołana w niej podstawa wznowienia została sformułowana w sposób nieodpowiadający ustawie, lecz także wtedy, gdy przytoczone w niej okoliczności dają się wprawdzie podciągnąć pod przewidzianą w ustawie podstawę wznowienia, jednak w rzeczywistości podstawa ta nie występuje.

- Postanowienie SN z dnia 11 stycznia 2017 r., sygn. IV CZ 80/16, Legalis

Skarga o wznowienie postępowania nie opiera się na ustawowej podstawie w rozumieniu art. 410 § 1 KPC zarówno wtedy, gdy przytoczona w niej podstawa nie odpowiada wzorcowi którejkolwiek z podstaw wznowienia (art. 401, art. 401[1], art. 403 KPC), jak i wówczas, gdy podstawa ta odpowiada wprawdzie temu wzorcowi, lecz w rzeczywistości nie wystąpiła. Badanie oparcia skargi na ustawowej podstawie nie ogranicza się do kontroli, czy wskazane w skardze okoliczności odpowiadają ustawowym podstawom wznowienia, ale obejmuje również ustalenie, czy podstawa rzeczywiście istnieje.

- Postanowienie SN z dnia 9 grudnia 2014 r., sygn. III CZ 51/14, Legalis

PONOWNE ROZPOZNANIE

Art. 412 KPC

§ 1. Sąd rozpoznaje sprawę na nowo w granicach, jakie określa podstawa wznowienia.

§ 2. Po ponownym rozpoznaniu sprawy sąd stosownie do okoliczności bądź oddala skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza.

§ 3. (uchylony)

§ 4. **Jeżeli do rozstrzygnięcia o wznowieniu postępowania zakończonego wyrokiem właściwy jest Sąd Najwyższy, sąd ten orzeka tylko o dopuszczalności wznowienia, a rozpoznanie sprawy przekazuje sądowi drugiej instancji.**

- Na tym etapie sąd bada istnienie podstawy wznowienia, która została wskazana przez skarżącego, bada istnienie błędów, które wyczerpują daną podstawę. **Powyższe badanie odbywa się** na podstawie materiału faktycznego ze sprawy poprzedniej i przytoczonego w skardze i w związku z nią.
- Po rozpoznaniu spraw sąd może:
  - **oddalić skargę, czyli utrzymać w mocy zaskarżony wyrok;**

Skarga o wznowienie postępowania może zostać oddalona zarówno wtedy, gdy nie istnieją okoliczności stanowiące podstawy wznowienia, jak i wtedy, gdy okoliczności uzasadniające podstawę (inną niż nieważność postępowania) istnieją, lecz nie mają wpływu na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia (art. 412 § 2 KPC).

- Wyrok SN z dnia 13 maja 2009 r., sygn. III UK 5/09, Legalis

- **uwzględnić skargę i orzec co do istoty sprawy;**
- **uwzględnić skargę, uchylić zaskarżone orzeczenie i odrzucić pozew;**
- **uwzględnić skargę, uchylić wyrok i umorzyć postępowanie.**

Zgodnie ze stanowiskiem zaproponowanym przez K. Weitzę, w przypadku potwierdzenia istnienia podstawy nieważności, sąd zawsze powinien orzeczenie uchylić, a następnie wydać określone dalsze rozstrzygnięcie (wydać nowe orzeczenie merytoryczne, które treściowo będzie zbieżne z pierwotnym orzeczeniem lub orzec odmienne; gdy z powodu nieważności zaskarżone były wyroki sądu I i II instancji, sąd II instancji powinien uchylić oba zaskarżone orzeczenia i przekazać sprawę sądowi I instancji do ponownego rozpoznania; ewentualnie pozew odrzucić lub postępowanie umorzyć)

- Środki zaskarżenia od wskazanych wyżej rozstrzygnięć- właściwe ze względu na instancję (apelacja lub skarga kasacyjna)

POZOSTAŁE INFORMACJE

- Sędzia, którego udziału lub zachowania się w procesie poprzednim dotyczy skarga, wyłączony jest od orzekania w postępowaniu ze skargi o wznowienie.
- Samo wniesienie skargi nie pozbawia orzeczenia skuteczności i wykonalności. Dopiero po wydaniu nowego orzeczenia uchylającego lub zmieniającego wyrok tamuje wykonalność pierwszego orzeczenia.
- Jediną okolicznością powodującą możliwość (nie obowiązek!) wstrzymania wyroku jest uprawdopodobnienie przez skarżącego, że przez wykonanie zaskarżonego orzeczenia grozi mu niepowetowana szkoda. Sąd może wówczas wstrzymać wykonanie, chyba że strona przeciwna złoży odpowiednie zabezpieczenie.
- Sąd na wniosek skarżącego w orzeczeniu kończącym postępowanie wznowieniowe (które uchyla lub zmienia skarżone orzeczenie) orzeka o zwrocie spełnionego lub wyegzekwowanego świadczenia lub o przywróceniu stanu poprzedniego.

TO MUSISZ WIEDZIEĆ!

Aby powrócić ze slajdu, do którego Cię odesłało, kliknij na ikonę znajdującą się na tym slajdzie

Zagadnienie	Powtórz- kliknij tutaj!
Charakter skargi o wznowienie postępowania (nadzwyczajny środek zaskarżenia niedewolutywny i względnie suspensywny)	<<powtórz>>
Kategorie podstaw wznowienia (podstawy nieważności, podstawy restytucyjne, podstawa związana z orzeczeniem TK)	<<powtórz>>
Poszczególne podstawy ustawowe	<<powtórz>> <<powtórz>> <<powtórz>>
Przy których podstawach skarżący musi wykazać związek pomiędzy istnieniem podstawy a treścią orzeczenia (przy podstawach niebędących podstawami nieważności)	<<powtórz>>
Niedopuszczalność skargi	<<powtórz>>
Termin wniesienia skargi i sposób jego liczenia	<<powtórz>>
Wymogi formalne skargi	<<powtórz>>
Możliwości rozstrzygnięcia w ramach tzw. postępowania wznowieniowego	<<powtórz>>

SKARGA O STWIERDZENIE NIEZGODNOŚCI Z PRAWEM PRAWOMOCNEGO ORZECZENIA

PODSTAWOWE INFORMACJE

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie jest jednolicie rozumiana w doktrynie, jeżeli idzie o jej charakter. Problemem, który uniemożliwia proste i łatwe zaszeregowanie tej skargi jest to, że jej głównym celem nie jest postępowanie zmierzające do zmiany lub uchylecia orzeczenia, czyli zmierzające do wzruszenia orzeczenia, a uzyskanie prejudykatu, który stwierdza, że orzeczenie jest niezgodne z prawem, co umożliwia następnie dochodzenie w ramach odrębnego postępowania odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie takiego niezgodnego z prawem orzeczenia.

- Wydaje się jednak, że poprzez wniesienie tej skargi dochodzi do badania orzeczenia pod kątem jego zgodności z prawem, dlatego też można uznać, iż będzie ona nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia.

REGULACJE WYŚCIOWE:

Konstytucja RP:

Art. 77. [Prawo do wynagrodzenia szkody]

1. Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.
2. Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

Kodeks Cywilny:

Art. 417. [Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez władzę publiczną]

§ 1. Za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa.

§ 2. Jeżeli wykonywanie zadań z zakresu władzy publicznej zlecono, na podstawie porozumienia, jednostce samorządu terytorialnego albo innej osobie prawnej, solidarną odpowiedzialność za wyrządzoną szkodę ponosi ich wykonawca oraz zlecająca je jednostka samorządu terytorialnego albo Skarb Państwa.

Art. 417¹. [Źródła szkody]

§ 1. Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

§ 2. Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać **po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem**, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

DOPUSZCZALNOŚĆ SKARGI

Art. 424¹ [Dopuszczalność skargi]

§ 1. Można żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego wyroku w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

§ 2. W wyjątkowych wypadkach, gdy niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych.

Skarga przysługuje od:

- **Wyroku sądu powszechnego,**

Art. 2 KPC

- **Wyroku sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie** (w nieprocesie od postanowienia),

Chodzi o wyeliminowanie orzeczeń które nie zostały poddane kontroli jurysdykcyjnej

- **Wyroku prawomocnego,**

Orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia (art. 363 KPC)

- **Wyroku, którego zmiana lub uchylenie w ramach przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.**

Chodzi tu o takie środki prawne jak skarga kasacyjna, skarga nadzwyczajna czy skarga o wznowienie postępowania

- **wyroku, przez którego wydanie stronie została wyrządzona szkoda.**

„przez wydanie wyroku”- związek przyczynowy między wydaniem wyroku a wystąpieniem szkody (normalny, adekwatny związek przyczynowy); nie chodzi o szkodę powstałą w wyniku poniesienia kosztów postępowania czy też szkodę powstałą w wyniku wadliwego wykonania orzeczenia.

nie wystarczy zagrożenie wystąpienia szkody albo przewidywanie czy pewność co do tego, iż zostanie wyrządzona- szkoda musi wystąpić i poprzedza wniesienie omawianej skargi.

WYJĄTKOWY WYPADEK DOPUSZCZALNOŚCI SKARGI

Niezgodność z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, można także żądać stwierdzenia niezgodności z prawem prawomocnego wyroku sądu pierwszej lub drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych, chyba że jest możliwa zmiana lub uchylenie wyroku w drodze innych przysługujących stronie środków prawnych

- Prawomocny wyrok sądu pierwszej lub drugiej instancji kończący postępowanie w sprawie (a także nakazy zapłaty- postanowienie SN, IV CNP 58/14)
- Strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych- jeżeli istnieje możliwość zmiany lub uchylenia w drodze innych środków prawnych, skarga jest niedopuszczalna
- Niezgodność musi wynikać z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego lub konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela.

(...) podstawowe zasady porządku prawnego należy rozumieć nie tylko fundamentalne zasady ustroju społeczno-politycznego, a więc zasady konstytucyjne, ale również naczelną zasady rządzące poszczególnymi dziedzinami prawa: cywilnego, rodzinnego, pracy, a także prawa procesowego.

- Postanowienie SN z dnia 26 lutego 2003 r., sygn. II CK 13/03, Legalis

Podstawowe zasady porządku prawnego:

Przykładem może być tutaj brak właściwej reprezentacji, brak możliwości działania, naruszenie prawa do sądu itd.

Konstytucyjne wolności albo prawa człowieka i obywatela:

przepisy art. 30–56 Konstytucji RP, przepisy Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.

- Wyjątkowość ocenia się tutaj w sposób obiektywny:

Dyspozycją art. 424¹ § 2 KPC objęte są tylko takie sytuacje, w których nieskorzystanie z przysługującego stronie ustawowego środka zaskarżenia spowodowane było wyjątkowymi okolicznościami, obiektywnie, a nie tylko subiektywnie uniemożliwiającymi jego wniesienie. Takie wyjątkowe okoliczności to m.in. ciężka choroba, katastrofa, klęska żywiołowa, wyjątkowe okoliczności leżące po stronie osób trzecich. Nie chodzi zatem o przypadki, w których nieskorzystanie ze środka odwoławczego wynikało z samego naruszenia przez stronę zasad jego wnoszenia.

- Postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2018 r., sygn. II CNP 9/18, Legalis

KIEDY NIE WNIESIEMY SKARGI

Art. 424^{1a} [Niedopuszczalność skargi]

§ 1. Od wyroków sądu drugiej instancji, od których wniesiono skargę kasacyjną, oraz od orzeczeń Sądu Najwyższego skarga nie przysługuje.

§ 2. Orzeczenie Sądu Najwyższego wydane na skutek wniesienia skargi kasacyjnej traktuje się jak orzeczenie wydane w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi.

Dlaczego? Chodzi tu o brak podważania pozycji SN w systemie sądownictwa oraz ewentualny problem dalszego zaskarżania orzeczeń SN.

SPRZECZNOŚĆ Z PRAWEM

Według SN wyroki niezgodne z prawem to takie wyroki, które:

- 1)** są niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami lub z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć;
- 2)** zostały wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa;
- 3)** naruszają prawo w sposób oczywisty, bez potrzeby głębszej analizy prawniczej.

BEZ PREJUDYKATU

Art. 424^{1b}

W wypadku prawomocnych orzeczeń, od których skarga nie przysługuje, odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem można domagać się bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

- Jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie orzeczeń, do których nie ma zastosowania art. 424¹ KPC, strona może dochodzić wynagrodzenia powstałej szkody **bez uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, czyli bez prejudykatu**. Reasumując, strona może dochodzić wynagrodzenia powstałej szkody przed sądem powszechnym bezpośrednio od Skarbu Państwa, w sprawie o odszkodowanie.
- Sądem właściwym będzie wówczas sąd okręgowy- art. 17 pkt 4⁴ KPC

LEGITYMOWANI

Art. 424²

W wypadkach określonych w art. 424¹ skargę może wnieść także Prokurator Generalny, jeżeli niezgodność wyroku z prawem wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego, Rzecznik Praw Obywatelskich – jeżeli niezgodność wyroku z prawem wynika z naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela, albo Rzecznik Praw Dziecka – jeżeli niezgodność wyroku z prawem wynika z naruszenia praw dziecka.

Art. 424³

Od tego samego wyroku strona może wnieść tylko jedną skargę.

Legitymowani:

- **Strony postępowania** (odpowiednio uczestnicy przy nieprocesie)
  - **Prokurator Generalny**, gdy niezgodność wynika z naruszenia podstawowych zasad porządku prawnego
  - **Rzecznik Praw Obywatelskich** – jeżeli niezgodność wyroku z prawem wynika z naruszenia konstytucyjnych wolności albo praw człowieka i obywatela
  - **Rzecznik Praw Dziecka** – jeżeli niezgodność wyroku z prawem wynika z naruszenia praw dziecka.
-
- Legitymacja formalna przysługuje tym podmiotom (PG, RPO, RPD) niezależnie od tego czy brali wcześniej udział w sprawie.
  - Wnosząc skargę, Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka czynią to we własnym imieniu, ale na rzecz tej strony, która poniosła szkodę
  - Przyjmuje się, że uprzednie wniesienie skargi przez stronę wyłącza możliwość wniesienia tej skargi przez PG, RPO, RPD i odwrotnie, z tym zastrzeżeniem, że chodzić tutaj będzie raczej o skuteczne wniesienie skargi
  - Ze względu na wyjątkowość skargi nie będą mieć tutaj znaczenia dla skuteczności ponownego wniesienia skargi później wykryte dodatkowe wady wyroku.
  - Samo wniesienie skargi nie uniemożliwia jeszcze jej złożenia przez pozostałe podmioty (podmioty szczególne). Żeby uniemożliwić wniesienie, musimy mieć do czynienia ze skutecznie wniesioną skargą
  - Skuteczne wniesienie skargi przez jedną stronę nie stoi na przeszkodzie wniesieniu skargi przez drugą stronę lub innego uczestnika postępowania nieprocesowego, którzy skargi skutecznie nie wnosili.

Wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, która została odrzucona, nie stoi na przeszkodzie ponownemu wniesieniu skargi od tego orzeczenia przez tę samą stronę (art. 424[3] KPC).

- Postanowienie SN dnia 18 stycznia 2006 r., sygn. III CNP 22/05, Legalis

PODSTAWY SKARGI

Art. 424⁴ [Podstawy skargi]

Skargę można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność wyroku z prawem, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda. Podstawą skargi nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów.

2 niezależne podstawy:

1) Naruszenie prawa materialnego,

2) Naruszenie przepisów postępowania,

które spowodowały niezgodność wyroku z prawem

- Naruszenie prawa materialnego- niewłaściwe zastosowanie (zastosowanie lub niezastosowanie określonego przepisu) lub błędna wykładnia właściwie zastosowanego przepisu

Z kolei według art. 424[4] KPC, skargę można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność wyroku z prawem, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda. Spełnienie wymagania przytoczenia podstaw skargi i ich uzasadnienia polega, podobnie jak w przypadku skargi kasacyjnej, na tym, że skarżący powinien wskazać, na której z przewidzianych w art. 424[4] KPC podstaw opiera skargę, następnie przytoczyć - oznaczone numerem artykułu (paragrafu, ustępu) ustawy - naruszone przepisy prawa i wyjaśnić, na czym ich naruszenie polega. Pełnomocnik skarżącego, sporządzając skargę, powinien również mieć na uwadze, że przy rozpoznaniu skargi Sąd Najwyższy jest związany granicami zaskarżenia oraz wskazanymi w niej podstawami (art. 424[10] KPC).

- Wyrok SN z dnia 26 stycznia 2012 r., sygn. I BP 4/11, Legalis

Niezgodność z prawem prawomocnego orzeczenia nie może polegać na tym, że zostało ono wydane z naruszeniem przepisów prawa procesowego, mimo to bowiem może być ono prawidłowe i zgodne z prawem regulującym dany typ stosunku prawnego. Wydanie orzeczenia z naruszeniem prawa procesowego, powodującym nawet nieważność postępowania, nie oznacza eo ipso, że zaskarżony wyrok orzekający co do istoty sprawy jest niezgodny z prawem.

- Postanowienie SN z dnia 15 czerwca 2018 r., sygn. III CNP 3/18, Legalis

Podstawą skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424⁴ k.p.c.) jest tylko takie naruszenie prawa (procesowego, materialnego), które spowodowało niezgodność orzeczenia z prawem.

- Wyrok SN z dnia 9 października 2006 r., sygn. II BP 8/06, Legalis

- Czyli nie tylko trzeba wskazać konkretne uchybienia procesowe, ale, co ważne, należy dowieść, że uchybienia te miały wpływ na niezgodność z prawem wydanego orzeczenia

Przy ocenie wyroku z punktu widzenia art. 417¹ § 2 k.c. oraz art. 424¹ k.p.c. istotne znaczenie ma tylko treść rozstrzygnięcia; wyrok może być zgodny z prawem, tj. w sposób prawidłowy orzekać o przedstawionym pod osąd roszczeniu, mimo obrazy - także licznych, a nawet powodujących nieważność postępowania - przepisów prawa procesowego.

- Postanowienie SN z dnia 30 września 2008 r., sygn. III CNP 50/08, Legalis

- Regulacje wskazane jako naruszone w ramach podstaw nie muszą być, zresztą często nie są, tożsame z przepisami, z którymi wyrok jest niezgodny
- W przypadku podmiotów szczególnych istnieje konieczność przedstawienia kwalifikowanej podstawy prawnej (patrz: slajd o RPO, RPD, PG)

WYMOGI SKARGI

Art. 424⁵ [Treść skargi]

§ 1. Skarga powinna zawierać:

- 1) oznaczenie wyroku, od którego jest wniesiona, ze wskazaniem, czy jest on zaskarżony w całości lub w części;
- 2) przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie;
- 3) wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny;
- 4) uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie wyroku, którego skarga dotyczy;
- 5) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto - gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹§ 2 - że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi;
- 6) wniosek o stwierdzenie niezgodności wyroku z prawem.

§ 2. Ponadto skarga powinna czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego. Do skargi - oprócz jej odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - dołącza się dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego.

Art. 424⁶ [Wezwanie do uzupełnienia braków]

§ 1. Skargę wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwóch lat od dnia jego uprawomocnienia się.

§ 2. W razie stwierdzenia niezachowania warunków formalnych określonych w art. 424⁵ § 2, przewodniczący wzywa o poprawienie lub uzupełnienie skargi.

§ 3. Sąd odrzuca skargę wniesioną z naruszeniem art. 87¹ § 1, spóźnioną, nieopłaconą lub z innych przyczyn niedopuszczalną, jak również skargę, której braków strona nie usunęła w wyznaczonym terminie.

- Mamy tutaj dwa rodzaje wymogów: **wymogi konstrukcyjne** skargi uregulowane w § 1 oraz **wymogi właściwe dla pisma procesowego** uregulowane w § 2.
- W przypadku wymogów konstrukcyjnych **istnieje konieczność kumulatywnego spełnienia wymagań**. W przypadku tych wymogów sąd nie będzie wzywał do ich uzupełnienia lub poprawy. W takiej też sytuacji, tj. w przypadku niezachowania wszystkich wymogów konstrukcyjnych, SN odrzuci nam skargę (na podstawie Art. 424⁸ § 1).
- W przypadku wymogów dla pisma procesowego, sąd do którego wpłynęła skarga- czyli sąd, który wydał zaskarżony wyrok- **wezwie do uzupełnienia lub poprawy**.

WYMOGI KONSTRUKCYJNE SKARGI

OZNACZENIE ORZECZENIA +
WSKAZANIE CZY
ORZECZENIE SKARŻONE
JEST W CAŁOŚCI CZY CZĘŚCI

PRZYTOCZENIE PODSTAW
SKARGI WRAZ Z ICH
UZASADNIENIEM

WSKAZANIE KONKRETNEGO
PRZEPISU PRAWA, Z
KTÓRYM ZASKARŻONY
WYROK JEST NIEZGODNY

UPRAWDOPODOBNIENIE
WYSTĄPIENIA SZKODY

WYKAZANIE, ŻE
WZRUSZENIE ORZECZENIA
NIE BYŁO I NIE JEST
MOŻLIWE W DRODZE
INNYCH ŚRODKÓW
PRAWNYCH

WNIOSEK O STWIERDZENIE
NIEZGODNOŚCI
ORZECZENIA Z PRAWEM

SĄD WŁAŚCIWY DO WNIESIENIA SKARGI, TERMIN

- Sądem właściwym do wniesienia skargi będzie sąd, który wydał skarżone orzeczenie
- Termin na wniesienie skargi to 2 lata od dnia uprawomocnienia się orzeczenia

Badanie formalne:

Sąd, do którego wniesiono skargę odrzuci ją:

- Jeżeli skarga **nie jest opłacona**,
- Jeżeli skarga **jest spóźniona** (tzn. została wniesiona po upływie 2 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia)
- Jeżeli skarga **została wniesiona z naruszeniem przymusu adwokacko- radcowskiego**,
- Jeżeli skarżący **nie usunął braków w terminie** (o ile został wezwany do ich uzupełnienia)

Jeżeli była ona z **innych przyczyn niedopuszczalna**- tutaj mamy do czynienia z pewnym wzmocnieniem. Proszę zwrócić uwagę, że skargą niedopuszczalną będzie także skarga nieopłacona czy skarga spóźniona. Inne przyczyny- wątpliwości doktryny co do zakresu tego pojęcia. Na pewno nie będzie to badanie wymogów konstrukcyjnych skargi, gdyż to zostało expressis verbis wyłączone do kompetencji SN. Może tutaj chodzić o istnienie interesu prawnego we wniesieniu skargi, legitymację do jej wniesienia.

- Sąd, do którego skarga wpłynęła po pozytywnej weryfikacji zgodnie z treścią art. 424⁶ i po doręczeniu skargi stronie przeciwnej (lub obydwu stronom, gdy skargę wniósł podmiot szczególny) przedstawi niezwłocznie akta sprawy SN

Wstępna kontrola SN

Art. 424⁸ [Odrzucenie skargi]

§ 1. Sąd Najwyższy odrzuca skargę, jeżeli ulegała ona odrzuceniu przez sąd niższej instancji, skargę niespełniającą wymagań określonych w art. 424⁵ § 1, jak również skargę z innych przyczyn niedopuszczalną.

§ 2. Skarga podlega także odrzuceniu, jeżeli zmiana zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa albo jeżeli nie zachodzi wyjątek, o którym mowa w art. 424¹ § 2.

SN nie wzywa do usunięcia braków. Skargę **odrzuca**, gdy:

- **Powinna była zostać odrzucona przez sąd, który przekazał akta,**
- Skarga **nie spełnia wymogów konstrukcyjnych,**
- Skarga jest z **innych przyczyn niedopuszczalna** (np. brak legitymacji do złożenia skargi, nieistnienie zaskarżonego wyroku, niewłaściwy przedmiot zaskarżenia, brak gravamen)
- **Zmiana zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa,**
- **Nie zachodzi wyjątek**, o którym mowa w art. 424¹ § 2.

Art. 424⁹ [Odmowa przyjęcia] Sąd Najwyższy odmawia przyjęcia skargi do rozpoznania, jeżeli jest oczywiście bezzasadna.

- Chodzi tu o tzw. **przedsąd**, przed merytorycznym rozpoznaniem skargi.
- Odmowa przyjęcia skargi do rozpoznania wyłącza możliwość wniesienia kolejnej skargi! Odmowa to nie to samo co odrzucenie!
- Tu bezzasadność stwierdzana *prima facie*, niewątpliwa, niewymagająca badania gdy bez głębszej analizy można dojść do przekonania, że żadna ze wskazanych podstaw jej nie usprawiedliwia

GRANICE

Art. 424¹⁰ [Związanie granicami zaskarżenia]

Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw. Skarga podlega rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, chyba że ważne względy przemawiają za wyznaczeniem rozprawy.

- **Granice zaskarżenia**- czy skarżący zaskarżył orzeczenie w całości czy w części
- **Związanie podstawami**- SN nie może uwzględnić innych naruszeń prawa materialnego lub procesowego, niż te, które zostały wskazane przez skarżącego w ramach skargi- nawet jeżeli je dostrzeże.

Ocena, zatem, czy orzeczenie jest niezgodne z prawem dokonuje się tylko w konfrontacji z zarzutami skargi.

- Wyrok SN z dnia 23 listopada 2018 r., sygn. II CNP 56/17, Legalis

Sąd Najwyższy w trybie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia nie rozpoznaje ponownie merytorycznie sprawy, gdyż było to przedmiotem sporu pomiędzy stronami sprawy pierwotnej, lecz ocenia, czy objęte skargą orzeczenie jest niezgodne z przepisami, których naruszenie zarzuca skarżący w podstawach skargi (art. 424[10] KPC).

- Wyrok SN z dnia 24 lutego 2009 r., sygn. I BU 9/08, Legalis

- Zasadą jest rozpatrzenie omawianej skargi na posiedzeniu niejawnym. SN może wyznaczyć w tym celu rozprawę, jeżeli za jej wyznaczeniem przemawiają ważne względy. Strony mogą wnioskować o przeprowadzenie rozprawy, jednakże wnioski te nie są dla SN wiążące. W przypadku wyznaczeni rozprawy stosuje się odpowiednio regulacje o skardze kasacyjnej.

ROZSTRZYGNIĘCIA SN

Art. 424¹¹ [Oddalenie skargi]

§ 1. Sąd Najwyższy oddala skargę w razie braku podstawy do stwierdzenia, że zaskarżony wyrok jest niezgodny z prawem.

§ 2. Uwzględniając skargę, Sąd Najwyższy stwierdza, że wyrok jest w zaskarżonym zakresie niezgodny z prawem.

§ 3. Jeżeli w chwili orzekania sprawa ze względu na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich albo w sprawie droga sądowa była niedopuszczalna, Sąd Najwyższy - stwierdzając niezgodność wyroku z prawem - uchyla zaskarżony wyrok oraz wyrok sądu pierwszej instancji i odrzuca pozew albo umarza postępowanie.

Rodzaje rozstrzygnięć podjęte przez SN po merytorycznym zbadaniu skargi:

- Oddalenie skargi, gdy nie ma podstaw do stwierdzenia, że wyrok jest niezgodny z prawem,

wskazane przez skarżącego podstawy nie zachodzą albo co prawda zachodzą, ale nienaruszenie wskazanych w ich ramach przepisów nie doprowadziło do wydania wyroku sprzecznego z prawem; wyrok miał błędne uzasadnienie, ale jako taki odpowiada prawu

- Uwzględnienie skargi i stwierdzenie, że orzeczenie w zaskarżonym zakresie jest niezgodne z prawem,

Uwaga! Nie dochodzi do uchylenia wyroku, wyrok nadal istnieje w obrocie prawnym.

- uchylenie skarżonego wyroku oraz wyroku sądu pierwszej instancji oraz odrzucenie pozwu lub umorzenie postępowania-tylko jeśli droga sądowa była niedopuszczalna lub w chwili orzekania sprawa ze względu na osobę nie podlegała orzecznictwu sądów polskich

• Wydane przez SN orzeczenia po rozpatrzeniu sprawy in merito są niezaskarżalne!

TO MUSISZ WIEDZIEĆ!

Aby powrócić ze slajdu, do którego Cię odesłało, kliknij na ikonę

znajdującą się na tym slajdzie

Zagadnienie	Powtórz- kliknij tutaj!
Charakter skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia	<<powtórz>>
Od jakich orzeczeń przysługuje	<<powtórz>> <<powtórz>>
Kategorie podstaw wznowienia	<<powtórz>>
Proces badania skargi (badanie formalne, badanie formalne przez SN, prezydent, badanie merytoryczne)	<<powtórz>> <<powtórz>> <<powtórz>>
Termin wniesienia skargi i sposób jego liczenia	<<powtórz>>
Wymogi skargi (konstrukcyjne i dla pisma procesowego)	<<powtórz>> <<powtórz>>
Konsekwencje niespełnienia wymogów	<<powtórz>>
Możliwości rozstrzygnięcia w ramach tzw. postępowania merytorycznego	<<powtórz>>